

LAGERLÖF, SELMA  
FÖRENINGEN FÖR KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT I FALUN

## Hem och stat : föredrag vid rösträttskongressen den 13 juni 1911

Stockholm : Bonnier  
1911

# EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!



## Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

## EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

## Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

## Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

LAGERLÖF, S.

Hem och stat

Polit.  
Sv.  
Röstr.  
(Br)  
1911



50

HF

50  
2

Polit.  
Sv.  
Rättsh.  
(Pr.)

**SELMA LAGERLÖF**  
**HEM OCH STAT**

**ETT FÖREDRAG**

**STOCKHOLM**  
**ALBERT BONNIERS FÖRLAG**

**Pris 50 öre.**

1911



# HEM OCH STAT

FÖREDRAG VID RÖSTRÄTTSKONGRESSEN

DEN 13 JUNI 1911

AV

SELMA LAGERLÖF



STOCKHOLM  
ALBERT BONNIERS FÖRLAG



HEM OCH STAT

FÖREDAG VID RÖSTATTNINGSFÖRSÄMlingen

Den 14/11 1911

SELMA LAGERLÖF

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1911



Mina damer och herrar!

Först och främst har jag att frambära ett tack till Kongressledningen, som har inbjudit mig att tala vid detta tillfälle, och i detta mitt tack ligger inte bara ett erkännande av den heder, som uppdraget innebär, utan jag vill tacka också därför, att Ledningen genom att göra mig till talsman för rösträttssaken har nödgat mig att för min ringa del söka komma till rätta med den skiftande och törhända världsomdanande företeelse, som heter kvinnorörelsen.

Ty, inte sant? Ett är att gå med i ledet, att tyst följa skaran, såsom jag hittills har gjort härvidlag. Så länge svarar man bara för sig själv, och så länge kan en fast tro på den nya riktingens praktiska nödvändighet vara tillräcklig. Ett annat är att stå fram och tillropa de förbigående, att den rätta vägen är funnen och att den gör väl, som sluter sig till oss. Därmed påtar man sig ett ansvar, som inte kan

bäras, utan att man har klart för sig, att rörelsen också är av den ideella betydelse, att det kan vara ett gott att kämpa för den, vad man än därav vinner: glädje eller lidande, framgång eller nederlag.

Vidare vill jag bekänna, att då jag satte mig att genomtänka mitt föredrag, trodde jag, att jag utan svårighet skulle finna skäl, som bevisade rättmätigheten av vår fordran. Jag ansåg, att jag bara hade att gå in i en välförsedd rustkammare och plocka fram de vapen jag behövde. De funnos där redan i ordning, starka och skarp slipade, uppsökta från historien och livet, från tankens värld liksom från erfarenhetens. Jag behövde endast välja.

»Låt se,» sade jag till mig själv, »vi kvinnor fordra rösträtt. Vad ha vi då att åberopa oss på som kan berättiga oss att ta del i riksstyrelsen?»

Vi svenska kvinnor bruka fästa uppmärksamheten på själva den rösträttsrörelse, som på få år har uppstått ibland oss. Vi berömma oss av våra 170 rösträttsföreningar, av de massor broschyrer, som vi utsända, av de föredrag, som vi hålla. Vi påminna om att vi äro 30,000 kvinnor, som ha ingått i rösträttsfordrande organisationer, och om vår stora petition med dess 140,000 namnunderskrifter. Men vid

närmare eftertanke fann jag, att det inte skulle löna sig för mig att åter framdraga detta. Skulle man inte helt enkelt svara mig, att de svenska kvinnor, som inte begärde någon rösträtt, voro ändå många fler än de, som önskade den?

Vi bruka också hänvisa på hur många vi äro, som numera förtjäna vårt bröd genom eget, avlönat arbete. Men staten lönar vårt arbete mindre än mannens och utestänger oss ännu från en del arbetstillfällen. Vi måste få vår hand med i lagstiftningen, för att detta skall bli rättat. Vi önska ändring i den gifta kvinnans ekonomiska ställning, och vi önska rätt för henne att bestämma över sin egen person. Men kommer man någonsin att ge oss svenska kvinnor rösträtt av denna anledning? Säkert skulle man svara, att dessa handlingar av rättvisa komma att genomföras utan vår medverkan, på samma sätt som den lika arvsrätten och mycket annat blivit oss beviljat.

Skulle jag framdraga det arbete, som vi kvinnor ha utfört och utföra som sjuksköterskor, som diakonissor, som slumsystrar, som frivilliga på fattigvårdens område? Man skulle svara mig, att just detta visar, vilken makt religionen utövar över kvinnorna. Rösträtt åt kvinnorna, det skulle betyda ett återuppståndet prästvælde.

Eller skulle jag betona, att kvinnan kan avlägga akademiska examina, hon såväl som mannen, att hon uppträder som upptäckare och forskningsresande, att hon förestår affärer, och säga, att då hon på dessa områden kan tävla med mannen, så skall hon säkert även visa sig äga förmåga att sätta sig in i det parlamentariska livet? Ack, jag vet, att man skulle svara mig, att om det än finns en och annan kvinna, som man gärna skulle bevilja rösträtt, så finns det tusental, som man inte vill unna den, och som man inte kan lagstifta för undantagen, måste alla bli utan.

»Men ha vi då ingenting gjort, som kan berättiga oss till samma fordringar på tillvaron som mannen?» började jag fråga mig själv. »Vår tid har varit lång på jorden, lika lång som hans. Har den gått spårlöst förbi? Ha vi intet skapat, som är av oersättligt värde för livet och kulturen? Jämte detta, att vi ha satt in människor i världen, ha vi ingen insats gjort till gagn för det hela? Jag vet dock, att kvinnorna före vår egen tid inte ha slösat bort sitt liv som lekande barn, utan ha arbetat. Jag ser på tavlor och på kopparstick, bilder av gamla kvinnor från gamla tider. Deras ansikten äro tärda och stränga, deras händer knotiga. De ha inte setat som slöa fångar i

harem, de ha haft sin strävan och sitt intresse. Vad ha de gjort?»

Jag ställer mig framför Rembrandts gamla borgarkvinna, hon med de tusen rynkorna i det kloka ansiktet, och jag frågar henne, varför hon har levat. Säkert inte för att dyrkas av många män, inte för att styra en stat, inte för att vinna en lärdomsgrad. Och dock kan det arbete, som hon har ägnat sig åt, inte vara något obetydande. Hon har inte gått tom och dum genom världen. Mäns och kvinnors blickar vila hellre på hennes åldriga ansikte än på den ljuvaste unga skönhets. Hennes liv måste ha haft ett innehåll.

Vi veta alla vad den gamla svarar på min fråga. Vi läsa svaret i hennes milda och goda leende: »Jag har ingenting annat gjort än skapat ett gott hem.»

Och se där vad de skulle svara, kvinnorna, om de kunde stå upp ur sina gravar släktled efter släktled, det ena tusendet, den ena miljonen efter den andra: »Vi ha ingenting annat gjort än strävat efter att skapa ett gott hem.»

Hur få av dem skulle svara något annat! En och annan klostersisters skulle ropa, att hennes livsmål hade varit att tjäna Gud, en och annan regentinna skulle förklara, att hon hade tjänat staten. Men deras gestalter skulle

försvinna i mängden. Deras röster skulle inte höras bland alla dem, som svarade : »Vår strävan har varit att skapa ett gott hem.»

Vi veta alla, att detta är sant. Vi veta, att om vi frågade männen, om vi kunde ställa upp dem släktled efter släktled, tusental och milliontal efter varandra, skulle ingen komma på den tanken att svara, att de ha varit till för att skapa ett hem. Det har varit kvinnans sak. Det finns ingen man, som gör anspråk på äran att ha skapat hemmet.

Och vi veta, att det är onödigt att forska efter annat. Vi skola ingenting finna. Vår gåva till mänskligheten har varit hemmet, detta och intet annat. Vi ha byggt på denna lilla byggnad sedan vår moder Evas tid. Vi ha ändrat planen, vi ha experimenterat, vi ha upptäckt nytt, vi ha återvänt till gammalt, vi ha anpassat oss själva, vi ha gått ut och tämt dem bland de vilda djuren, som hemmet behövde, vi ha bland markens växter sökt ut sädesslagen, de fruktbarande träden, de välsmakande bären, de skönaste blommorna. Vi ha klätt vårt hem och prytt det, vi ha utarbetat dess seder, vi ha skapat uppfostringskonsten, trevnaden, hövligheten, det glada, behagliga umgänges-sättet.

Det är för hemmet, som vi ha varit stora,

för hemmet ha vi också varit småaktiga. Inte många av oss ha stått med Kristina Gyllenstierna på Stockholms murar och försvarat en stad, än färre ha dragit ut med Jeanne d'Arc för att kämpa för fäderneslandet. Men om fienden kom ända fram till den egna porten, då stodo vi där med disktrasan och kvasten, med den vassa tungan och den klösande handen, färdiga att strida till det yttersta för att försvara vår skapelse, hemmet.

Och denna lilla byggnad, som har kostat så många bemödanden, är den lyckad eller misslyckad? Är denna kvinnans insats i kulturen ringa eller värdefull? Är den uppskattad eller föraktad?

Man behöver ju, för att få svar, bara lyssna till yttranden, som vi ständigt höra omkring oss. Varför går det en människa väl i världen? Därför att hon har haft ett gott hem. En annan misslyckas. Det beror återigen på den uppfostran, som hon har tagit med från sitt hem. Hur har den mannen kunnat bära alla sina olyckor? Det är därför, att hans hustru alltid har berett honom ett gott hem.

Är den inte också beundransvärd, denna lilla fristad? Den tar emot oss med glädje som späda, hjälplösa, besvärliga barn. Den har en ärad plats för oss som svaga, bräckliga

åldringar. Den ger mannen glädje och vederkivickelse, då han vänder åter dit, trött av dagens arbete. Den omhuldar honom lika varmt, då världen går honom emot, som då den upphöjer honom. Där finnas inga lagar, endast sedvanor, som man följer, därför att de äro nyttiga och ändamålsenliga. Där straffas, men inte för att straffa, utan för att uppfostra. Där finns användning för alla talanger, men den som inga har, kan göra sig lika älskad som den mest snillrike. Den kan upptaga fattiga tjänare i sin värld och behålla dem för livet. Den släpper ingen av de sina ur sikte och slaktar den gödda kalven, då den förlorade sonen återvänder. Den är en upplagsplats för fädrens sägner och visor, den har sin egen ritual för fester och högtidligheter, den bevarar minnen av förfäder, som ingen historia vet att nämna. Där får var och en vara sig själv, så länge han inte stör harmonien i det hela. Det finns intet smidigare, intet barmhärtigare bland allt, som människor ha åstadkommit. Det finns intet så älskat, så högt uppskattat som kvinnans skapelse, hemmet.

Men då det nu är så, då vi erkänna, att allt annat kvinnoarbete är av försvinnande betydelse, jämfört med det utomordentliga, som hon har utfört i hemmet, då vi se, hur envist

den kvinnliga begåvningen riktar sig åt detta håll, måste vi inte av allt vårt hjärta beklaga kvinnorörelsen, detta kvinnornas uppbrott från hemmet, deras emigration, skulle jag vilja säga, från det egna, vanda verksamhetsområdet in på mannens arbetsfält?

De flesta män och en god del av kvinnorna själva ha sört och ängslats, de ha också hejdat och stängt, så mycket de ha förmått, men ingenting har hulpt. Det har inte funnits mycket erkännande för den unga kvinnans strävan efter arbete, men så mycket mer hån och åtlöje. De minst tilltalande platser, den sämsta avlöning har bjudits henne, och hon har tackat och tagit emot. Men de äro få, som ha funnit något beundransvärt i detta. Man har haft en instinktlik känsla av att hon handlade orätt, då hon lämnade hemtjänsten.

Man gör i dessa dagar de mest vittgående undersökningar över emigrationens orsaker. Man finner, att den beror av ekonomiskt tryck, av lust till jämlikhet och frihet, av längtan efter ombyte, av lockande exempel — — —

Men har man därmed sagt nog? Känna vi inte alla, att detta våldsamma lösslitande från fädernejorden tyckes förorsakat av ett oförklarligt och oemotståndligt tvång? Vi likna det vid sjukdom, detta, som driver tusen och åter

tusen från kända omgivningar och älskade anförvanter bort till främmande land att anpassa sig efter en ny natur, lära ett nytt språk, tillägna sig nya arbetsmetoder. Lönen står oviss, men obehagen och svårigheterna äro säkra och oundvikliga. Måste det inte vara en stor naturens lag, som sätter utvandrarskarorna i rörelse?

Vi andra våga knappt göra något för att hejda, ty vi veta, att så länge det finns en sträcka obruten mark på jordens yta, så länge skall det finnas nybyggare, som söka sig dit. Man skall aldrig kunna förbjuda människor att uppfylla jorden och göra henne beboelig.

Därför är det heller ingen, som skrattar åt emigranten, och jag tror, att det snart skall vara slut med skämtet över den arbetande kvinnan. Man skall förstå, att då hon drevs att emigrera från hemmet, var det inte bara av ekonomiska orsaker, inte bara av begär efter likställdhet, inte av lust efter ombyte och frihet. Detta allt har spelat en roll, men också något annat. Ett tvång, starkare än den egna naturens tvång, en fläkt av det oförklarliga i världen har satt kvinnorna i rörelse. Man skall förstå detta, och man skall inte mer våga att hejda och stänga. Gulnande vetefält, nya städer, upp-

blomstrande stater visa oss var emigrantens väg har gått fram. Kvinnan skall kanske också visa en gång, att då hon trängde in på mannens arbetsområde, ville hon lägga vildmarker och öknar under kulturen.

Men innan vi våga förutsäga något om framtiden, låt oss se till, vad mannen har utfört på det arbetsfält, han har ägnat sig åt! Och först av allt: Vari har hans arbete bestått? Under de tusental av år, som kvinnan har arbetat på sin lilla skapelse, hemmet, vad har mannen verkat främst och störst?

Det kan inte vara någon tvekan om svaret. Mannen har skapat staten. För den har han tjänat, för den har han lidit. Han har gett den sitt övermänskliga arbete som dess styresman, han har vågat livet för att reformera den. Han har skänkt den sina djupsinnigaste tankar, ställt sig framför kanonmynningen för att försvara den. Han har sammanfört dess område, utarbetat dess lagar, inordnat folkklasserna i denna oändligt konstrika skapelse, som omfattar oss alla och förenar oss som lemmar i en kropp.

Aldrig skall man förneka mannen hans stora ära som samfundsdanare. Inte bara den stora helstaten, utan alla dessa små och stora organisationer, som den innefattar, äro hans

verk. Så snart vi gå utanför hemmets fyra väggar, möta vi honom och endast honom. Han har skapat gården, byn, kommunen, staden; han har upprättat kyrkan, universitetet, industri-samhället; alla de stater i staten, som vi känna, äro från början hans verk. Han är den störste byggaren av mänskliga myrstackar, han står aldrig ensam, tillhör alltid en sammanslutning. Ingen man är så ärad som statsmannen, som den store regenten, därför att vi känna och förstå, att mannens främsta gåva till kulturen är den välordnade, starka, skyddande staten.

Men nu må väl vi kvinnor fråga oss: »Är det möjligt för oss att jämföra vår lilla skapelse, hemmet, med mannens stolta verk, staten?»

Låt oss då för det första slå fast en sak! Det är inte min mening att säga, att hemmet, sådant, som jag nyss har framställt det, är förverkligat överallt. Om så vore, då skulle troligen mänskligheten stå vid sitt mål och inga reformer eller framsteg vidare vara nödvändiga. Naturligtvis vet jag, att de flesta hem inte äro fullkomliga, och att många äro dåliga. Men de goda, de lyckliga hemmen finnas dock. Vi ha sett dem. Vi ha levat i dem. Vi ha kanske inte ägt dem själva, men vi kunna vittna om var de finnas. De äro inte bara en dröm.

Kvinnor kunna skapa dem i fattigdom och i rikedom, i ringhet och i förfining. De inrymmas i kungaborgen och i torparstugan. De äro vad som verkligen finnes till.

Men nu staterna?

Dessa våra stora hem, så svåra att bygga, resta med sådan ansträngning, vattnade av så mycket blod och tårar, uppförda med hjälp av de största karaktärer, de djärvaste snillen, finns det eller har det funnits någon bland dem, som har tillfredsställt alla sina medlemmar? Äro de inte mitt uppe i ett ständigt reformarbete? Vill man inte än i dag omforma dem från botten och ända upp? Inrymma de inte ständiga anledningar till missnöje och bitterhet?

I Runebergs Nadeschda säger Rysslands tsar, kejsarinnan Katarina, till sin vän furstinnan Natalia på tal om hennes hem:

Vilken lycka att till alla kunna hinna,  
kunna hela alla brister,  
att ett litet paradiset av fröjd och lycka  
blott med hjärtats vilja skapa!

Katarina var en kvinna, men hon talar inte här som kvinna, utan som regent över jordens största rike. Hon vet, och varje statsman vet, att staten kan skapa ordning och skaffa försvar,

men hon är genomträngd av känslan av dess begränsning och vanmakt i andra stycken.

Eller var finns den stat, där inga barn driva omkring hemlösa, där intet ungt människoämne förfares, utan alla unga bli fostrade i glädje och med saktmod, som barnens rätt är?

Var finns den stat, som låter alla sina fattiga gamla få en trygg och ärad ålderdom, som det är tillbörligt för dem, som nalkas livets slut?

Var finns den stat, som straffar inte för att hämnas, utan endast och allenast för att uppfostra och upprätta, som det oss kloka och målmedvetna människor tillkommer?

Var finns den stat, som kan ta vara på varje begåvning? Var den, där den olycklige blir lika omhuldad som den framgångsrike?

Var finns den stat, som inte hyser inom sig främmande folkslag, som den inte kan lyckliggöra? Var den stat, som ger alla tillfälle att leva sitt eget fria liv, så länge de inte störa harmonien i det hela? Var den stat, där ingen av dess medlemmar får gå till spillo i lättja, i dryckenskap, i skamlig levnad?

Man svarar mig kanske, att det inte är detta, som staten vill. Den vill ordning och försvar. Men i så fall: varför sysslar den med allt detta andra? Den gör det, därför att den vet,

att den stat inte kan hålla sig uppe, som icke vill skapa lycka. Den måste det, därför att den behöver att bli älskad av hög och låg. Staten måste vara ett redskap för trevnad, trygghet, uppfostran, kultur, förädling. Det är genom den, som mänskligheten skall få sina högst spända förhoppningar förverkligade.

Bristen ligger inte heller däri, att staterna inte ställa nog stora fordringar på humanitet på sig själva, utan däri, att det hittills av något skäl har varit dem omöjligt att genomföra dem.

Här är nu än en sak att fastslå. Jag har vågat säga, att hemmet är kvinnans skapelse, men jag har aldrig sagt, att hon har skapat det ensam. Till lycka för henne och för alla har hon alltid där haft mannen bredvid sig. Husbonde och matmor ha suttit sida vid sida. Hade kvinnan strävat ensam, skulle hon inte ha löst uppgiften. Hemmet skulle inte ha funnits till varken som dröm eller som verklighet.

Men vid skapandet av staten har mannen stått ensam. Det har stått en drottning vid kungens sida under kröningspälsen, men hon har inte varit med som drottning, bara som hustru. Intet har tvungit mannen att föra kvinnan med sig i domssalen, i ämbetsverket, i varumagasinet. Han har strävat sig fram en-

sam med sina svåra värv. Hur länge gick han inte som läkare ensam också på sjukhusen? Han går ensam ännu till sin prästerliga gärning. Han lagar själv sin mat i kasernen, han uppfostrar och pluggar i gosskolan. Han har åtagit sig det svåraste av allt, att sörja för de fattige, han har inte fruktat för arbetet.

Men har han lyckats?

Vad vittnar hatet mellan samhällsklasserna? Vad vittna de dova ropen nedifrån, allt hot om omstörtning? Vad vittnar all klagan från arbetslösa? Vad vittnar utvandringen? Vittnar allt detta, att han har lyckats, att han någonsin kan lyckas?

Och se nu! Just i detta ögonblick i tiden, då staterna vackla, så beundransvärt de än äro uppförda, då den sociala omstörtningen synes stå för dörren, då är det den stora kvinnliga invasionen in på det manliga arbetsfältet, in på statens mark tar sin början!

Har detta något att betyda? Eller betyder det endast, att kvinnan önskar sig bättre levnadsvillkor, likställighet, ombyte, frihet, makt? Varför kom den just nu? Man skall vara blind för att inte se, döv för att inte höra.

Eller hör hon inom sig något, som kallar och manar? »Gå ut i nytt, hårt arbete! Tag

platsen vid järnvägsbommen, sopa gatan, skriv rent på kontoret, sälj frimärken på posten, undervisa långt ner i »förberedande», sitt vid telefonluren, var hantlangare vid operationerna, gör allt detta obetydliga arbete, och var viss, att det inte är bortkastat!

Var övertygad framför allt, att det har varit nödvändigt! Du måste in överallt, du måste finnas till hands överallt, om staten en gång skall kunna bli älskad som ett hem. Var viss, att din arbetskraft, som nu är så ringaktad, snart skall bli uppskattad och eftersökt, ja, tagen i anspråk över förmågan. Var viss att på samma sätt, som läkaren inte mera kan reda sig utan sjuksköterskan, skall prästen och fattighusföreståndaren begagna sig av diakonissan, fabriksägaren av den kvinnliga inspektionen! Var viss, att vi snart skola finnas överallt, i obygd och i städer, med många nu okända titlar och yrken, men alla arbetande för det gemensamma målet!»

Ack, vi kvinnor äro inga fullkomliga varelser, ni män äro inte fullkomliga mera än vi. Hur skola vi nå fram till det, som är stort och gott, utan att hjälpa varandra?

Vi tro inte, att verket skall gå fort, men vi tro, att det vore synd och dårskap att avvisa vår hjälp. Vi tro, att Guds vind för oss.

Det lilla mästerverket, hemmet, var vår skapelse med mannens hjälp. Det stora mästerverket, den goda staten, skall skapas av mannen, då han på allvar tar kvinnan till sin hjälpare.

---

able

# Selma Lagerlöfs

## Samlade Berättelser

### Jubileumsupplaga.

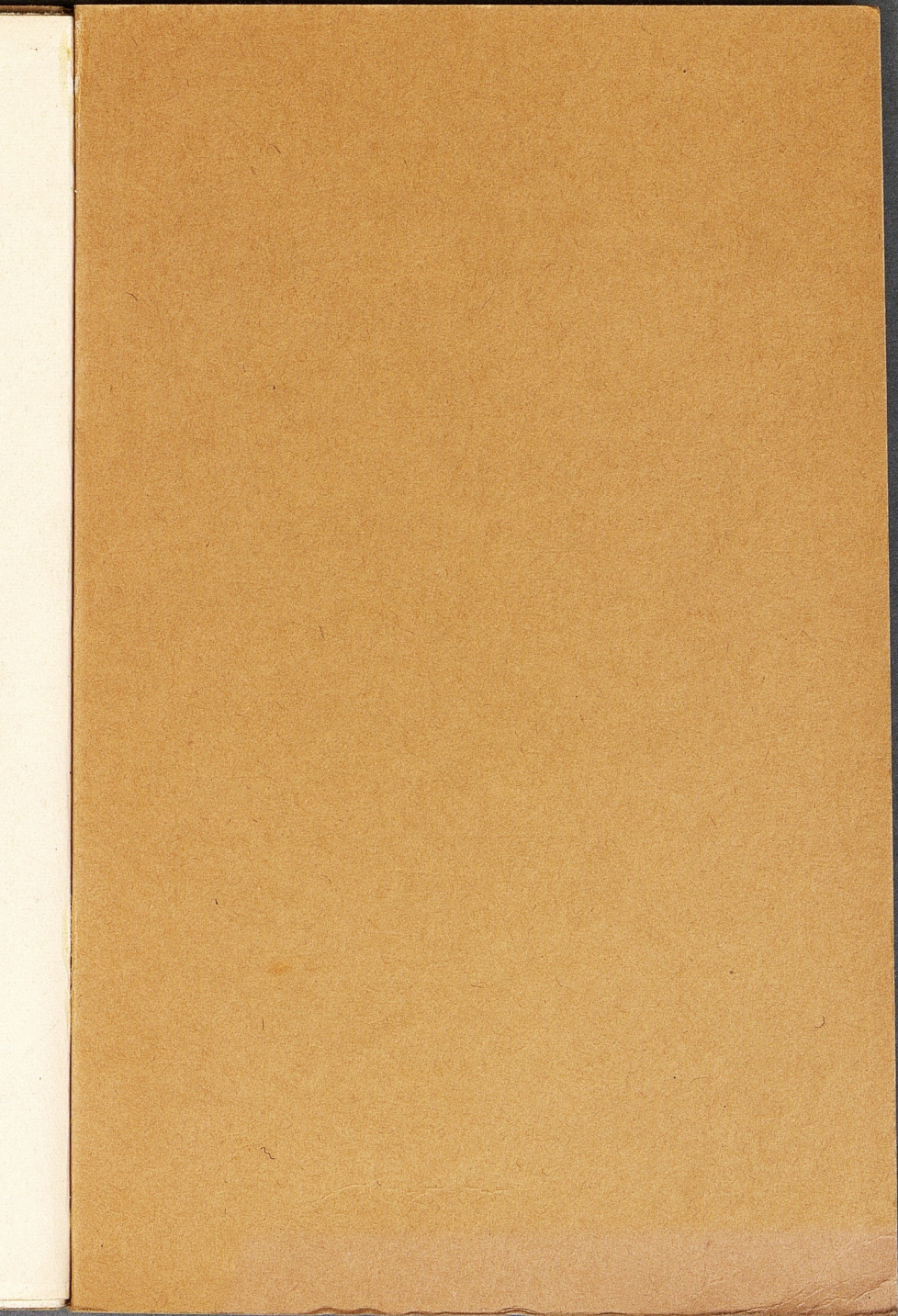
Sluter sig till den serie billighetsupplagor av våra främsta författares arbeten jag under de senaste åren utgivit. Det göres således nu möjligt för var och en att skaffa sig den berömda författarinnans alla ypperliga böcker till ett ytterst billigt pris, och det är mitt hopp, att härmed skola dörrarna öppnas till alla svenska hem för Sveriges största författarinna.

Denna nationalupplaga omfattar alla Selma Lagerlöfs böcker (utom »Nils Holgerssons underbara resa», som redan finnes utgiven till mycket billigt pris) och består af följande

#### 12 volymer:

- Jerusalem I o. II, å 1: 50; inb. å 2: 50.  
Gösta Berlings saga I o. II, å 1: 25; inb. i ett band 3: 50.  
Osynliga länkar. 1: 25; inb. 2: 25.  
Antikrists Mirakler. 1: 25; inb. 2: 25.  
Kristuslegender. 1 kr.; inb. 2 kr.  
En herrgårdssägen. 50 öre; } inb. 2 kr.  
Herr Arnes penningar. 50 öre; }  
Legender. 50 öre; } inb. 2 kr.  
Drottningar i Kungahälla. 50 öre; }  
En saga om en saga. 1 kr.; inb. 2 kr.

ALBERT BONNIER.



Kungl. biblioteket, Stockholm



50001

000 816 367

[www.books2ebooks.eu](http://www.books2ebooks.eu)